

ร็อบ มาธิส

เทศนา:

ความสามัคคีของคริสเตียน

และชุมชน

16 กุมภาพันธ์ 2025

สำหรับผู้ที่ไม่ได้มาที่นี่ในช่วงหลัง หรือเป็นผู้เยี่ยมชมโบสถ์โรสฮิลล์คนใหม่
ฉันอยากให้คุณรู้ว่าเรากำลังอยู่ในช่วงเทศนาชุดที่ยอดเยี่ยมและท้าทายในบางครั้ง เรียกว่า
“การฝึกฝนวิถี” ชุดเทศนานี้บางส่วนอิงจากหนังสือชื่อเดียวกันของจอห์น มาร์ก โคเมอร์
นักเขียนคริสเตียน ในหนังสือของเขา โคเมอร์ท้าทายคริสเตียนยุคใหม่ให้ทำและเป็นสามสิ่ง ได้แก่

อยู่กับพระเยซู

และอยู่กับพระเยซู ให้เป็นเหมือนพระองค์

และเป็นเหมือนพระองค์ ให้พัฒนาวิธีดำเนินชีวิตเหมือนที่พระองค์ทรงทำในโลกที่อยู่รอบตัวเรา

สัปดาห์นี้เราจะเน้นที่การสร้างและดำเนินชีวิตในชุมชนคริสเตียน เนื่องจากฉันใช้แนวคิดนี้
ฉันขอพูดเพียงว่าฉันใช้แนวคิดนี้สลับกับแนวคิดเรื่องความสามัคคี
มาตุกันว่าฉันคิดว่าจุดเริ่มต้นที่ดีสำหรับการสนทนาเกี่ยวกับความสามัคคีและชุมชนในหมู่คริสเตียนคือ
อะไร ข้อความนี้มาจากพระวรสารยอห์น บทที่ 17 และเป็นส่วนหนึ่งของสิ่งที่เรียกว่า
“คำอธิษฐานของมหาปุโรหิต” ของพระเยซู
ซึ่งกล่าวในคืนที่พระองค์ถูกทรยศและถูกนำตัวขึ้นศาล: ฟังตอนนี้ขณะที่ฉันอ่าน:

20 “คำอธิษฐานของฉันไม่ได้มีไว้สำหรับพวกเขาเท่านั้น

ฉันยังอธิษฐานเพื่อผู้ที่เชื่อในตัวฉันผ่านข่าวสารของพวกเขาด้วย 21

เพื่อว่าพวกเขาทั้งหมดจะได้เป็นหนึ่งในเดียวกัน พระบิดา เหมือนกับที่พระองค์ทรงอยู่ในฉัน

และฉันก็อยู่ในพระองค์ ขอให้พวกเขาอยู่ในพวกเราด้วย เพื่อโลกจะได้เชื่อว่าพระองค์ทรงส่งฉันมา

22 ฉันได้มอบความรุ่งโรจน์ที่พระองค์ประทานให้ฉันแก่พวกเขา

เพื่อให้พวกเขาเป็นหนึ่งในเดียวกันเหมือนอย่างที่เราเป็นหนึ่งในเดียวกัน 23

ฉันอยู่ในพวกเขาและพระองค์อยู่ในฉัน เพื่อพวกเขาจะได้เป็นหนึ่งในเดียวอย่างสมบูรณ์

จากนั้นโลกจะได้รู้ว่าพระองค์ทรงส่งฉันมา และได้รักพวกเขาเหมือนอย่างที่เราทรงรักฉัน”

คำอธิษฐานของพระเยซูคือเพื่อความสามัคคีผ่านชุมชน และความสามัคคีนี้จะนำผู้คนไปสู่ศรัทธาในพระเยซูคริสต์ในที่สุด ก่อนที่เราจะไปต่อ เรามาอธิษฐานกันก่อน:

ในข้อความของวันนี้ เราจะมาดูว่าเหตุใดชุมชนจึงมีความสำคัญ มาดูความท้าทายทางประวัติศาสตร์บางประการต่อความสามัคคีในกายของพระคริสต์ จากนั้นจึงมาพูดถึงคำตอบของพระเจ้าต่อความแตกแยกของคริสเตียน ซึ่งฉันคิดว่าเป็นคำตอบที่ยาก หากคุณไม่คิดว่าการสรุปให้ชัดเจนถึงความหมายของชุมชนคริสเตียนในศตวรรษที่ 21 เป็นสิ่งที่ท้าทาย ลองนึกถึงข้อเท็จจริงต่อไปนี้:

ประการแรก

ประวัติศาสตร์ของศรัทธาของเรานั้นเริ่มต้นจากช่วงเวลา que พระเยซูเริ่มปฏิบัติศาสนกิจมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งเป็นเวลาประมาณ 2,000 ปี

ประการที่สอง มีนิกายคริสเตียนมากกว่า 200 นิกายในสหรัฐอเมริกาเพียงแห่งเดียว โดยมีนิกายมากกว่า 45,000 นิกายทั่วโลก โดยมีผู้นับถือประมาณ 2,500 ล้านคนที่ยังมีชีวิตอยู่ในปัจจุบัน

ประการที่สาม ดร. เดียร์เมด แม็คคัลลอค

นักวิชาการและนักประวัติศาสตร์คริสเตียนชาวอังกฤษที่มีชื่อเสียงกล่าวว่า “ไม่เคยมีศาสนาคริสต์ที่เป็นหนึ่งเดียว” ตั้งแต่แรกเริ่ม มาย้อนรอยประวัติศาสตร์และมองดูเรื่องราวความเชื่อของเรากันดีกว่า

ยุคคริสต์จักรยุคแรกเริ่มมีขึ้นประมาณปี ค.ศ. 27 ซึ่งเป็นช่วงที่พระเยซูเริ่มปฏิบัติศาสนกิจบนโลก จนถึงปี ค.ศ. 325 ซึ่งเป็นวันที่สภาแห่งนีเซีย ในช่วงเวลาประมาณสามร้อยปีนี้ คริสต์จักรถูกแบ่งแยกไม่เพียงแต่เพราะพื้นที่ทางภูมิศาสตร์ที่กว้างใหญ่เท่านั้น แต่ยังรวมถึงความแตกต่างในหลักเทววิทยาที่เริ่มขึ้นตั้งแต่สมัยที่อัครสาวกเริ่มเผยแพร่พระกิตติคุณด้วย

มีความขัดแย้งครั้งใหญ่ระหว่างคริสเตียนที่เป็นชาวยิวกับผู้ที่เข้ามาสู่ศาสนาคริสต์จากภูมิหลังที่ไม่ใช่ชาวยิว มีศาสนาคริสต์นิกายหนึ่งที่พัฒนาขึ้นในช่วงปลายศตวรรษที่ 1 เรียกว่าลัทธิโนสติก ซึ่งให้คุณค่ากับความรู้ที่เป็นความลับและลึกลับ และก่อให้เกิดการแบ่งแยกมากมายในคริสต์จักรต่อมาในราวปี ค.ศ. 300

นักบวชที่มีชื่อว่าอาริอุสได้พัฒนาความเชื่อภายในศาสนาคริสต์ว่าพระเยซูเป็น "ผู้ด้อยกว่า" พระบิดา เหมือนกับเป็น "พระเจ้าผู้น้อย" ความเชื่อดังกล่าวยังคงมีอยู่จนถึงทุกวันนี้ เรียกว่าลัทธิยูนิทาเรียน

• ประมาณหนึ่งพันปีที่แล้ว เราเคยมีสิ่งที่เรียกว่า “การแตกแยกครั้งใหญ่”

ซึ่งคริสต์จักรนิกายออร์ทอดอกซ์ตะวันออกแตกแยกจากคริสต์ศาสนานิกายตะวันตกเนื่องจากวิธีการรับศีลมหาสนิทที่ถูกต้อง รวมถึงความขัดแย้งในเรื่องว่าบาทหลวงสามารถหรือควรแต่งงานหรือไม่

ราวกับว่าสิ่งนี้ยังไม่เลวร้ายพอ ประมาณ 300 ปีต่อมา ก็เกิด “การแตกแยกครั้งใหญ่”
ซึ่งชายสามคนต่อสู้กันว่าใครควรเป็นพระสันตปาปาคาทอลิกตะวันตกที่ถูกต้องตามกฎหมาย

· ในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 1500 ศาสนาคริสต์เกิดการปฏิรูปศาสนาในกายโปรเตสแตนต์
ซึ่งเป็นการเคลื่อนไหวที่เปลี่ยนแปลงโลก โดยเริ่มต้นโดยบาทหลวงชาวเยอรมัน มาร์ติน ลูเทอร์
เป็นหลัก

หลายคนคงทราบดีว่าจุดเน้นของเขาคือแนวคิดสุดโต่งที่ว่าผู้คนจำเป็นต้องและควรได้รับอนุญาตให้
ปฏิบัติตามความเชื่อส่วนบุคคล ไม่ใช่แค่ความเชื่อที่คริสตจักรกำหนดและความคมเท่านั้น
และผู้เชื่อมีสิทธิ์เข้าถึงพระคัมภีร์เอง ซึ่งเรียกว่า “ฐานะปุโรหิตของผู้เชื่อทุกคน”

· การปฏิรูปศาสนาครั้งนี้เองที่ทำให้ร่างกายต่างๆ แตกแยกและเกิดการแตกแยกในคริสตจักร
ซึ่งเราใช้ชีวิตอยู่ในปัจจุบัน

ฉันสามารถพูดต่อไปได้ด้วยการไม่เห็นด้วยว่าพระคัมภีร์เล่มใดถือว่า "อยู่ในพระคัมภีร์"
เกี่ยวกับการแบ่งแยกว่าจะรับศีลมหาสนิทอย่างไร จะรับบัพติศมาผู้เชื่อเมื่อใด และอื่นๆ อีกมากมาย
แต่คุณคงเข้าใจประเด็นแล้ว

· นอกเหนือจากการแบ่งแยกทางประวัติศาสตร์เหล่านี้แล้ว ในปัจจุบันนี้ ในปี 2025
ขอให้เราเพิ่มข้อเท็จจริงที่ว่าคริสตจักรในอเมริกา โดยเฉพาะกลุ่มอีแวนเจลิคัล
แบ่งแยกกันอย่างลึกซึ้งในด้านเชื้อชาติ การเมือง เศรษฐกิจ และสังคมเศรษฐกิจ และแน่นอน
อย่างที่ฉันพูดไปแล้ว แบ่งแยกตามร่างกายด้วย

แล้ว

ทำไมฉันถึงนำข้อเท็จจริงเหล่านี้มาพิจารณาในการอภิปรายของฉันเกี่ยวกับความจำเป็นที่เราต้องดำเนินชีวิต
ในความเป็นหนึ่งเดียวและชุมชนคริสเตียน?

ตามจริงแล้ว ฉันคิดว่าพวกเรา อย่างน้อยในคริสต์ศาสนาตะวันตก
โดยเฉพาะคริสต์ศาสนาแบบอีแวนเจลิคัล เป็นกลุ่มที่ยุงเหยิง
และฉันหวังว่าจะช่วยให้เราทุกคนตระหนักว่า ประการแรก
พระเจ้าตรีเอกภาพของเราปรารถนาให้เราเป็นหนึ่งเดียวกัน
(จำคำอธิษฐานของพระเยซูที่ฉันอ่านตอนต้น) และประการที่สอง
ตัวเราเองไม่สามารถบรรลุสิ่งนี้ได้ด้วยตัวเอง

ฉันหมายถึงการใช้ความคิดตามธรรมชาติของเราเพียงอย่างเดียวเพื่อแก้ปัญหาความแตกต่างและความขัดแย้ง

โอเค หลังจากที่ได้เล่าประวัติศาสตร์ที่ดูเหมือนจะทำลายล้างคุณมากมาย คุณอาจถามว่า
“มันมีประโยชน์อะไร” และบอกว่า “ความสามัคคีของคริสเตียนนั้นไม่สามารถทำได้”
และพูดตามตรงแล้ว คุณพูดถูกหากใช้ตัวเราเอง แต่จำไว้ว่าพระเยซูเองตรัสว่า “ถ้าไม่มีเราแล้ว
ท่านทำอะไรไม่ได้เลย” (ยอห์น 15:5) เราสามารถกลายเป็น “เราทุกคน”

ตามที่พระเยซูอธิษฐานขอได้ก็ด้วยพลังของพระเจ้าตรีเอกภาพ พระบิดา พระบุตร และพระวิญญาณบริสุทธิ์เท่านั้น

แต่ขออย่าหมดหวัง ขออย่ายอมแพ้! มาดูแผนการของพระเจ้าสำหรับเราแทนดีกว่า มาดูสดุดีโบราณของดาวิด สดุดี 133

ซึ่งกล่าวกันว่าดาวิดเขียนขึ้นประมาณหนึ่งพันปีก่อนที่พระคริสต์จะประสูติ ฉันเชื่อว่าในสดุดีนี้ เราจะค้นพบกุญแจสำคัญบางประการที่จะช่วยเราพัฒนาจิตใจให้สามารถดำเนินชีวิตในชุมชนคริสเตียนที่แท้จริง ปลุกฝังศรัทธาของเรา และดำเนินชีวิตตามศรัทธาของเราในโลกที่อยู่รอบตัวเรา:

เพื่อเริ่มต้น ขอให้ฉันอ่านสดุดี 133:

1 การที่ประชากรของพระเจ้าอยู่ร่วมกันเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันนั้นช่างดีและน่าชื่นใจยิ่งนัก!

2 เปรียบเสมือนน้ำมันอันล้ำค่าที่เทลงบนศีรษะ

ไหลลงบนเครา

ไหลลงบนเคราของอาโรน

ไหลลงบนปกเสื้อของเขา

3 เปรียบเสมือนน้ำค้างแห่งเฮอร์โมน

ตกลงบนภูเขาศิโยน

เพราะที่นั่นพระเจ้าทรงประทานพร

แก่เขา

คือชีวิตนิรันดร์

ในเลวีนิติ 8:10-12 เราเห็นว่าโมเสสเท่น้ำมันลงบนศีรษะของอาโรน

เพื่อที่เขาจะได้รับ การอุทิศตัวเพื่องานของพระเจ้า น้ำมันนั้นไหลลงบนเคราของเขา เสื้อผ้าของเขา และอื่นๆ

นี่เป็นเรื่องเกี่ยวกับพระวิญญาณบริสุทธิ์ของพระเจ้าที่เทลงมาเหนือประชากรของพระองค์ในสมัยนั้น และปัจจุบัน การลงมานั้นเน้นย้ำเมื่อพรลงมาจากสวรรค์ ประการที่สอง

เปรียบเสมือนน้ำค้างที่ตกลงมาจากภูเขาเฮอร์โมน ซึ่งเป็นยอดเขาที่สูงที่สุดในอิสราเอล

พื้นที่ราบลุ่มจะแห้งแล้ง

แต่ภูเขาจะเย็นกว่าและมีลำธารและแม่น้ำไหลออกมา...และมีน้ำค้างลงมาเพื่ออวยพรพื้นที่ราบลุ่มเช่นกัน

การใช้คำอุปมาอุปไมยเหล่านี้ของดาวิดเป็นเรื่องเกี่ยวกับความสามัคคี การปกป้อง

การผสมผสานระหว่างพรของพระเจ้ากับความเปิดกว้างของมนุษย์ในการรักและสนับสนุนซึ่งกันและ

กัน บิงโก! นี่คือกฎแจสำคัญที่ไม่เพียงแต่เปิดเผยวิธีใช้ชีวิตในชุมชนกับผู้เชื่อเท่านั้น แต่ยังรวมถึงวิธีใช้ชีวิตทั้งหมดของเราที่นับนโลกในแบบที่พระเยซูปรารถนาด้วย

นั่นคือ พระเยซูตรัสว่า “เราเป็นเถาองุ่น พวกท่านเป็นกิ่งก้าน ถ้าพวกท่านอยู่ในเราและเราอยู่ในพวกท่าน พวกท่านจะออกผลมาก ถ้าแยกจากเราแล้วพวกท่านทำอะไรไม่ได้เลย” (ยอห์น 15:5) และพระองค์ทรงสัญญาว่าจะส่งพระวิญญาณบริสุทธิ์มาสอนเราทุกสิ่ง เปาโลสอนเราว่าผลของพระวิญญาณคือ ความรัก ความยินดี สันติ ความอดทน ความกรุณา ความดี ความซื่อสัตย์ ความอ่อนโยน และการรู้จักควบคุมตนเอง ไม่มีธรรมเนียมปฏิบัติใดที่ห้ามสิ่งเหล่านี้ (กาลาเทีย 5:22-23)

หากคุณลองดูผลของพระวิญญาณทั้ง 9 ประการนี้ คุณจะเห็นว่าผลเหล่านี้เกี่ยวข้องกับชุมชนจริงๆ เกี่ยวข้องกับวิธีที่เรามองซึ่งกันและกัน วิธีที่เราเอาใจใส่ซึ่งกันและกัน ไม่มีที่ใดในพระคัมภีร์ที่กล่าวถึงการเป็นสมาชิกพรรคการเมืองหรือแนวคิดทางการเมืองใดโดยเฉพา และไม่ได้กล่าวถึงการที่เราต้องดูเป็นแบบใดแบบหนึ่ง แต่งตัวแบบใดแบบหนึ่ง หรือแม้แต่ต้องเข้ากับแบบแผนใดๆ เลย

แต่ฉันเชื่อว่าชุมชน ชุมชนคริสเตียน ไม่ได้เกี่ยวกับเรื่องทางโลก เงิน ฐานะ ชื่อเสียง ทรัพย์สิน การเมือง หรือแม้แต่ความเชื่อทางศาสนาที่เรามี แต่พระเยซูบอกเราว่าเราต้อง “รักพระเจ้าผู้เป็นพระเจ้าของเราด้วยสุดใจ สุดจิต สุดกำลัง และสุดความคิด และรักเพื่อนบ้านเหมือนรักตนเอง” (ลูกา 10:27) จบ

และเราทำได้โดยการเติมเต็มด้วยพระวิญญาณบริสุทธิ์เท่านั้น ปลอ่ยให้น้ำค้างจากภูเขาเสอร์โมเนแห่งบัลลังก์ของพระเจ้าหลังไหลลงมาบนเรา เติมเต็มเรา ขำระล้างเรา และฟื้นฟูเราใหม่ นี่คือนิธีที่เราจะสามารถอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนได้

และนั่นนำฉันไปสู่ประเด็นสุดท้ายของเราที่นี่ เราจะดำเนินชีวิตตามคำอธิษฐานที่พระเยซูทรงมีให้เราเป็นหนึ่งเดียวกันได้อย่างไร เราจะยอมให้พระวิญญาณบริสุทธิ์สัมผัสเราได้อย่างไร จนเราถูกเปลี่ยนแปลงเป็นพระฉายาของพระเยซูคริสต์ และสามารถดำเนินชีวิตตามความปรารถนาของพระองค์ที่มีต่อเราบนโลกนี้ได้ได้อย่างไร

อย่างที่จอห์น มาร์ก โคเมอร์กล่าวว่า ชุมชน ชุมชนคริสเตียน เป็นสิ่งสำคัญต่อการดำเนินชีวิตตามศรัทธาของเรา ในความเป็นจริง เขากล่าวว่าเราไม่สามารถติดตามพระเยซูเพียงลำพังได้อย่างแท้จริง เขายืนยันว่าเป็นไปไม่ได้ เราถูกสร้างมาเพื่ออยู่ในชุมชน เช่นเดียวกับที่พระเจ้า พระบิดา พระบุตร และพระวิญญาณบริสุทธิ์อยู่ในชุมชน เราต้องการกันและกัน

จำไว้ว่าอัครสาวกเปาโลพูดถึงเราในฐานะสมาชิกในกายของพระคริสต์ (1 โครินธ์ 12:27)

และทุกส่วนต้องการกันและกัน ดังที่โคเมอร์กล่าวในหนังสือของเขาว่า

“ชุมชนเป็นเหมือนเครื่องฟักไข่สำหรับการก่อตัวทางจิตวิญญาณของเรา”

เหตุผลที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าเราต้องการกันและกันอย่างมาก ไม่ใช่แค่เพื่อการสนับสนุนเท่านั้น

แต่ยังเพื่อช่วยหล่อหลอมและขัดเกลาเราด้วย พระเจ้าทรงเตรียมผู้คนให้เป็นสมบัติของพระองค์ เพื่ออยู่ร่วมกับพระองค์ตลอดไป ดังที่กล่าวไว้ใน 1 เปโตร 2:9 พี่น้องทั้งหลาย นั่นเป็นคำสั่งที่ยาก แต่เป็นพระประสงค์และความปรารถนาของพระเจ้าที่ให้เราแต่ละคนเป็นหนึ่งเดียวกันในพระองค์ และที่น่าอัศจรรย์ก็คือ ความสามัคคีนี้เกิดขึ้นในบริบทของคริสตจักรเป็นหลัก ซึ่งก็คือคริสตจักรสากลของพระองค์ ดร. โจเซฟ เฮลเลอร์แมน ซึ่งถูกอ้างถึงในหนังสือของโคเมอร์ ได้กล่าวถึงชุมชนที่สร้างขึ้นโดยคริสตจักรดังนี้

“ความสัมพันธ์ระยะยาวเป็นเป้าหมายของความก้าวหน้าที่แท้จริงในชีวิตคริสเตียน คนที่ยังอยู่ (ในกลุ่มคริสตจักร) ก็จะเติบโตด้วย คนที่ออกไปจะไม่เติบโต”

Comer กล่าวว่าชุมชนคริสเตียนที่แท้จริงมีโอกาสที่ดีที่สุดที่จะเกิดขึ้นในคริสตจักร ไม่ว่าจะคริสตจักรจะเป็นคริสตจักรขนาดใหญ่หรือผู้คนจำนวนมากที่มาพบกันในคริสตจักรที่บ้าน เพราะคริสตจักรมีความหมายต่อพระเจ้าคือครอบครัว ขอพูดอีกครั้งว่าคริสตจักรมีความหมายต่อพระเจ้าคือครอบครัว ผู้คนที่จะเป็นประชากรของพระเจ้า และนี่คือสิ่งพื้นฐาน จำเป็น และสำคัญที่สุดที่เกิดขึ้นในโลกหรือที่เคยเกิดขึ้นในโลกนี้ นั่นคือพระเจ้ากำลังสร้างครอบครัว และนั่นเกิดขึ้นโดยวิธีการรับเราแต่ละคนเข้ามาเป็นครอบครัวของพระองค์ ครอบครัวที่ใช้เวลาอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกันเพื่อฝ่าฟันความแตกต่าง และดำเนินชีวิตโดยพระวิญญาณบริสุทธิ์ในความรัก

ในบทสรุป ขอให้ฟังคำพูดเหล่านี้จากทิม ชาลลิส ศิษยาภิบาลและนักเขียนเพรสไบทีเรียนชาวแคนาดาที่มีชื่อเสียง ซึ่งรวบรวมทุกอย่างเข้าด้วยกันได้อย่างดี

“ประชากรของพระเจ้าในปัจจุบัน เช่นเดียวกับประชากรของพระเจ้าในสมัยนั้น ได้รับของขวัญแห่งความสามัคคีของพระองค์ เป็นความจริงที่เป็นรูปธรรมสำหรับพวกเขา และเป็นความจริงที่เป็นรูปธรรมสำหรับเรา

พระเจ้าทรงเทพพระวิญญาณของพระองค์ลงบนมหาปุโรหิตผู้ยิ่งใหญ่และองค์สุดท้าย คือ พระเยซูคริสต์ ผู้เป็นศิระของคริสตจักร เหมือนน้ำมันไหลจากเส้นผมไปยังเคราไปยังปลอกคอ พระวิญญาณไหลจากศิระไปยังร่างกาย จากพระคริสต์ไปยังคริสตจักร และโอ้ ช่างดีเพียงไรที่เราโอบรับความสามัคคีนั้น เมื่อเราฝึกฝน เมื่อเราส่งเสริมและทะนุถนอมมัน บทเรียนจากเครามันๆ ของอาโรนเป็นบทเรียนแห่งความสามัคคี ช่างดีเหลือเกิน เป็นพรสำหรับเรา และเป็นความยินดีสำหรับพระเจ้า

เมื่อเราใช้ชีวิตอย่างขยันขันแข็งและตั้งใจเหมือนบุตรของพระบิดาเดียวกัน ช่างดีและน่าชื่นใจเพียงไรที่พี่น้องชายหญิงอยู่ร่วมกันอย่างเป็นทางการหนึ่งเดียว โดยพระคุณของพระเจ้า ผ่านพลังของพระวิญญาณบริสุทธิ์ ในสถานที่นี้ คือ ร่างกายของพระคริสต์ในท้องถิ่น

ขอให้เราอธิษฐาน: